

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA ST. 5. — TELEFON: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26. — Izdaja vsak dan opoldne. Mesečna naročnina 6.— L, za tiskovništvo 20 L.
IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in izdajanje: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Uničevalni boji na vzhodni fronti

Ponovni poskusi sovražnika, da bi z razbremenilnimi napadi osvojil obkoljene oddelke, so bili zavrženi — Na vseh odsekih fronte potekajo operacije še vedno po načrtu

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 30. jul. Vrhovno vojno poveljništvo objavlja danes naslednje poročilo:

Ponovni poskusi nasprotnika, da bi osvojil z razbremenilnimi napadi vzhodno od Smolenska obkoljene sile, so bili zavrženi. Sovražnik je trpel pri tem hude izgube.

Na ostalih delih vzhodne fronte potekajo operacije po načrtu.

Bitka v Ukrajini

Glavni stan madžarskih čet, 31. jul. s. Posebni poročevalci agencije Stefani poročajo:

Bitka v Ukrajini se nadaljuje z vso silovitostjo. Manever maršala Budjennija, da bi se glavnina njegovih čet umaknila od Dnjepra, se je po vestih, ki jih je prejel madžarski glavni stan, popolnoma ponesrečil. Nekaj divizij 16. sovjetske armade, ki naj bi krile umik, se mora boriti z nemškimi in madžarskimi četami, ki so jih ustavile pri Verdievu in Homanu, kjer so v teku srđiti boji. Sovjetske divizije so sedaj obkoljene ter se jim najbrže ne bo posrečilo uiti iz jeklenega obroča, ki se vedno bolj stiska. Nemške oklopne kolone so napadle sovražnikovo glavno ter je umik maršalovih čet zelo problematičen. Aktivnost madžarske konjenice je bila zelo velika. Poveljnik nekega konjeniškega oddelka pripoveduje, kako je madžarska konjenica znova potrdila na ukrajinskih ravninah svojo tradicijo. Brigade madžarske konjenice, ki operirajo po načrtih nemškega generalnega štaba, so stalno za petami sovražnikovim zadnjim stražam. Onstran Homana so bili vsi sovražnikovi poskusi umika zaman. Madžari so skupno z Nemci zajeli številne ruske ujetnike in obilen vojni material. Madžarske čete napredujejo dalje. Poveljnik neke madžarske baterije pripoveduje, kakor je med boji videl, da se približuje z veliko hitrostjo pet avtomobilov, polnih vojakov. Najprej je menil, da so Nemci, toda 200 metrov od baterije je mogel ugotoviti, da so sovjetske čete. Madžarski vojak so se vrhli na sovražnika. Začel se je boj na nož, dokler sovražnik ni bil uničen. Bitka se tudi na tem odseku kljub neprestanemu dežju, ki spreminja ceste v blatno morje nadaljuje z vso srđitostjo.

Finski odsek

Heistinki, 31. julija. s. Po hudih borbah se je finsko-nemškimi četami posrečilo napredovati na terenu. Pred umikom so boljševiki politi z benčnom obsežen del gozda in ga zažgali. Toda tudi ta poizkus preprečevanja in oteževanja finsko-nemškega prodiranja se ni obnesel. Zasedovanje sovražnika se je moglo takoj nadaljevati.

Uničevanje obkoljenih čet

Berlin, 31. jul. s. Uničevanje obkoljenih čet severovzhodno od Smolenska se neustopljivo nadaljuje. Na neki točki so izgubili boljševiki 78 oklopnih vozil, drugod zopet 60. Samo v dveh dneh so izgubili boljševiki v tem odseku 230 oklopnih vozil, to se pravi več nego ima sovjetska oklopna divizija vozil in več nego proizvaja sovjetska težka industrija vozil na mesec.

Berlin, 31. jul. d. Uničevanje delov sovjetske vojske, ki so obkoljeni v prostoru severovzhodno od Smolenska, se nadaljuje. Na enem samem mestu je bilo uničenih 78 sovražniških oklopnih vozil, na drugem mestu pa 60 tankov, med njimi 18 najtežjih tipa. Samo na dveh posamičnih točkah na tem delu fronte so izgubili sovjeti 230 oklopnih vozil. To je več nego sestav cele sovjetske oklopne divizije in več nego pol mesečne produkcije sovjetske industrije, tudi v primeru, če bi bila ta še sposobna za popolno produkcijo. Vsi sovražniški poskusi prodorov fronte severovzhodno od Smolenska so bili z najbolj krvavimi izgubami odbiti, ne da bi mogli preprečiti nemški pritisk.

Obilen plen

Ob priliki osvojitve nekega mesta ob zgornjem toku Dnjepra je bilo ujetih nad 10.000 sovjetskih vojakov. Nemška vojska je ob tej priliki uplenila tudi 106 topov, kar predstavlja popolno topniško opremo dveh divizij, nadalje 58 protitankovskih topov in metalcev min, 392 strojnice, 300 tovornih in osebnih avtomobilov, 300 drugih vozil, 750 konj in eno letalo.

Bombardiranje Moskve

Stockholm, 31. jul. s. Moskovski radio priznava ponovne napade nemškega letalstva na sovjetsko prestolnico ter prav tako priznava, da je bilo ob teh napadih izgubljenih 51 ruskih aparatov, ki so hoteli ovirati akcijo nemških letal. Moskovski radio daje tudi navodila takoj imenovani »teritorialni milici«, kako naj napada nemške vojske.

Stockholm, 31. jul. d. Kakor poroča davni moskovski radio, je nekaj desetnih nemških letal preteklo noč zopet napadlo Moskvu. Sovjetsko poročilo pa trdi, da so bila nemška letala razpršena že davno, preden so prispela do Moskve ter ni niti eno letalo mesta doseglo. Po sovjetskem poročilu je bilo eno nemško letalo sestreljeno, med tem ko baje sovjetski nočni lovci niso imeli izgub.

Razčepanje v Odesi

Berlin, 31. jul. s. Ob zadnjem napadu nemških letal na Odeso v noči 28. julija je bilo uničenih več sovjetskih podmornic ter dva arzenala. Nemška bomba je pognala v zrak tudi skladišče municije. Ob eksploziji so bile uničene vse pristaniške naprave.

Najmlajši sin generala Keitla padel na vzhodnem bojišču

Berlin, 31. jul. d. Uradno poročajo, da je padel na vzhodnem bojišču poročnik nekega topniškega polka Hans Georg Keitel, najmlajši sin vrhovnega poveljnika nemške vojske.

Pritisk na Odeso

Stockholm, 30. jul. d. Najbližje del vsega sovjetskega obrambnega sistema na vzhodni fronti je trenutno na skrajnem delu bojišča ob Dnjestru, kjer so nemške in rumunske čete zasedle mesto Akerman ob ustju Dnjestra in baje tudi že Balto, ki je severozapadno od Odesa. Nemško-rumunska ofenziva se tu nadaljuje z močnimi sredstvi.

Pred Kijevom se glavno vojno področje okrog Zitomira ni premaknilo in se tu nadaljujejo ogorčene borbe. Sovjetske čete prehajajo v neprestane protinapade, ki

pa se po večini končujejo s silnimi materialnimi in človeškimi izgubami za sovjetsko vojsko.

Težišče vojnih operacij pa je še vedno na osrednjem frontnem odseku med Smolenskom in Vjasmo, kjer se vzdolž železniške proge in ceste nadaljujejo silovite borbe med nemškimi in sovjetskimi tanki, motorizirano pehoto in letalstvom. Položaj na tem področju je precej nepreviden, ker postojanke neprestano menjavajo svojo posadko. Sovjetska vojska nastopa tu z novimi zelo močnimi rezervami tankov ter motoriziranih čet in so sedaj tu prešli v napade tudi nove sovjetske elitne čete, oborožene z najmodernejšim avtomatskim orožjem. Videti je, kakor da je sovjetska vojska odločena za vsako ceno ustaviti tu nemški prodor proti Moskvi, vprašanje pa je, koliko časa bo mogla vztrajati na sedanjih črtah sprčo neizmernih izgub na ljudeh in materialu, ki jih je utrpela v borbi, ki traja na tem področju z nepopisno srđitostjo že skoraj 10 dni. Izgube so na tem operacijskem področju tolikšne, kakor doslej še nikjer niso bile zabeležene v teku vseh dosedanjih operacij na vzhodni fronti.

Okrog Leningrada se borbe nadaljujejo v prvi vrsti severozapadno od Narve ter severno od Novgoroda, kjer je nemški pritisk neprekinjen močan. Sovjetske čete se tu na vseh črtah umikajo.

Finska ofenziva ob vzhodni obali Ladškega jezera je ponovno dosegla znatne uspehe na področju pri Olonecu ter finske čete že resno ogrožajo železniško progo, ki teče od Petrozavodskaja v jugozapadni smeri proti Leningradu.

Kako je bil uničen angleški konvoj

Lizbona, 31. julija. s. O veliki zmagi nemških podmornic, ki se jim je v hudi bitki, katere je trajala dva dni in dve noči, posrečilo potopiti 19 angleških trgovskih ladij, se doznajva sledeče podrobnosti:

Dragoceni konvoji je bil zaradi važnosti tovarna, ki ga je prevažal, zelo skrbno organiziran. Pri konvojem je bila skupina angleških pomožnih križark, za njim pa so nadzorovale površino torpedovke in korvete. Nemško letalstvo je izsledilo daleč v Atlantiku dragoceni plen in takoj nato so odšle na lov z nemškimi oporišči nemške podmornice. Do srečanja je prišlo vzhodno od Biskajskega zaliva in podmornice so se pripravile za napad. Najprej je bila zadeta velika cisterna ladj, ki je eksplodirala.

Nepričakovano torpediranje je povzročilo zmešnjavo v konvoju, ki se je v svoji formaciji takoj raztegnil. Vojne ladje so takoj stopile v akcijo, streljale so s topovi in metale globinske bombe, toda podmornice, ki so se kretale z največjo spretnostjo, niso izpušile priložnosti. Ponoči so potopile nadaljnje tri ladje konvoja, ki so bile zadete od torpedov. Ob zori so pričele vse ladje spremljati s protinapadom, toda podmornice so se poskrile. Spremljevalce ladje so v teku dneva porabile veliko količino globinskih bomb, toda nobena bomba ni zadela podmornice. Proti večeru so se podmornice spet pojavile in v teku nekaj ur so potopile 7 nadaljnjih trgovskih ladij, čeprav je bila obramba vojnih ladij zelo živahna. V tej noči je bila torpedirana ena izmed korvet, ki se je potopila. Pred jutrom je bil konvoj zmanjšal za polovico. Spremljevalce vojne ladje so se porazgubile, ladje konvoja pa so ubrale svojo pot in

iskale varnejših voda izven pasu, kjer so delovale nemške podmornice. Podmornice pa so se zopet pojavile in do popoldneva je bil celoten konvoj uničen.

Ena izmed torpedovk je napadla eno izmed podmornic, toda torpedovka je bila kmalu zadeta in se je takoj nato potopila. V jutro tretjega dne so ostali od konvoja 19 ladij samo obsežni madeži olja na oceanu. V teku noči angleške vojne ladje niso imele več ladij, ki bi jih bilo treba spremljati in ščititi in so izginile s tega sektorja Atlantika.

Preprečen napad na Norveško

Berlin, 31. jul. s. Angleška torpedna letala, ki so v močnem spremstvu lovcev poletela z neke matične ladje v Lednem morju, so skušala v valovih napasti neko pristanišče v severni Norveški. Ta napad, pri katerem so sodelovala tudi sovjetska letala, se je docela izjalovil. V zračnih bojih je bilo sestreljenih 23 sovražniških aparatov. Dva je sestrelilo protiletalsko topništvo, tri pa topovi vojne mornarice. Moštvo dveh izgubljenih nemških letal se je rešilo.

Zavržen napad na nemško ozemlje

Berlin, 31. jul. s. DNE poroča, da je skušalo osem angleških letal vrste Bristol-Blenheim večeraj popoldne vdreti na nemško ozemlje preko nemškega zaliva. Nemški lovci so se takoj dvignili in zaustavili sovražna letala, ko so se letela nad morjem. Odvržene bombe so padle v morje. V kratkih zračnih dvobojih je bilo zbitih pet angleških letal. Uničeno pa je bilo, kakor računajo, tudi še šesto angleško letalo.

Bombardiranje vojne luke na Cipru

V pristanišču Larnati so bili povzročeni veliki požari — Odbiti napadi pri Tobruku in v vzhodni Afriki

Glavni stan Oboroženih Sil je objavil dne 30. julija naslednje 421. vojno poročilo:

Skupine naših letal so bombardirale skladišča in pristaniške naprave v Larnati na Cipru, povzročile so obsežne požare. V severni Afriki so sovražne patrle na odseku pri Tobruku skušale približati se našim postojankam, a so naletele takoj na intenziven odpor. Sovražniku so bile prizadete znatne izgube. V odseku pri So-

lumu so skupine naših lovcev učinkovito obstreljevale s strojnimi barake in mehanizirane oddelke. Nastalo je več požarov.

Angleška letala so bombardirala Bengazi. V vzhodni Afriki delovanje topništva na odseku pri Uolkefitu. Na področju Kuluberta so prednji oddelki naših pogumnih čet odbili poskušene napade sovražnih oddelkov, ki so nastopili s podporo avtomatskega orožja.

Razkriti načrti Moskve

Do 17. julija bi morale biti pripravljene čete na meji — Nameran je bil vdor čez Madžarsko na Balkan — Predčasni nastop Nemčije je te načrte preprečil

Stanislavov, 31. jul. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Da je Sovjetska zveza nameravala sprožiti veliko ofenzivo proti osi in njenim zaveznikom, to je sedaj dovolj dokazano ne samo po močnem koncentraciji čet v vsej Galiciji, marveč tudi neizpodbitnih dokumentih sovjetskega generalnega štaba, ki so sedaj v madžarskih rokah in ki se lahko vidijo v izvirniku. Gre za ukaze, odredbe in načrte, iz katerih je jasno razvidno, da so sovjeti hoteli napasti Karpate in Madžarsko, ki so jo boljševiki smatrali za najbolj ranljivo točko osnega sistema.

V palači, kjer je bil sedež sovjetskega vojnega poveljstva in kjer je danes glavni stan madžarske vojske v Karpatih, mi je pokazal neki madžarski štabni častnik med drugim ruski zemljevid, na katerem je ruski generalni štab začrtal poti, po katerih naj bi prodirale sovjetske čete v nameravani ofenzivi proti Madžarski. Sovjetske divizije naj bi zasedle Karpate, kakor bi bile v nekaj dneh v Budimpešti, odkoder bi se razile po Balkanu. Po tem načrtu Stalinovih maršalov in generalov naj bi bili Nemci in Italijani pregnani z Balkana. Sestnajst divizij, med njimi tudi oklopne s pehotnimi brigadami je bilo pod poveljstvom generala Ivanova koncentriranih v gališko-karpatški pokrajini, toda bliskovita akcija nemških in zaveznških vojaških sil je pravočasno preprečila Stalinov načrt.

Berlin, 31. jul. d. Kako obsežne so bile priprave Sovjetske Rusije za napad na Nemčijo in vso ostalo Evropo, pričajo dokumenti, ki so jih našle nemške čete v tresorih nekega sovjetskega armadnega poveljstva. Med drugimi dokumenti je bil tudi točen spis o številnem vojnem stanju sovjetskih čet, pripravljenih na sovjetski meji za napad na Nemčijo. Po tem spisu bi imela 15. sovjetska armada, pri kateri so bili najdeni ti dokumenti, na dan 17. julija že popolno vojno stanje. Tega dne ob 8. zjutraj bi bilo pripravljenih za napad samo v okrilju te armade 234.569 mož. Te armadi pripadajo 13., 10., 2. in 4. armadni zbor. 13. armadni zbor je imel dve diviziji po 42.839 mož, 9.000 konj, 1700 strojnice, 3000 topov in 2.500 raznih vozil. Drugi armadni zbori bi imeli po tri divizije, razen tega pa topniške polke, tankovske brigade in kemične bataljone. Rezerva bi štela 31.880 mož. Poleg tega je bilo vsakemu armadnemu zboru dodeljenih še po 516 letal. Enak položaj je bil tudi na drugih odsekih sovjetsko-nemške meje. Iz tega se vidi, da se je Sovjetska Rusija sistematično pripravljala na napad na Evropo. Le takojšnja intervencija Nemčije je te načrte, ki so bili očitno skovani v dogovoru med Moskvo in Londonom in Washingtonom, prekržala in odvrgla od Evrope grozečo nevarnost boljševskega vdora.

Angleško-kitajski pakt

Anglija bo oskrbovala Kitajsko z vojnimi potrebščinami, Kitajska pa bi se morala docela podrediti angleškimi vojnimi ciljem

Tokio, 31. jul. d. Kakor poroča agencija Domei, pričakujejo v Tokiju, da bo v kratkem sklenjena vojaška pogodba med Anglijo in Kitajsko. Pogodba bi predvidevala tele točke:

1. Singapur bi služil kot oporišče za dobavo vojnega materiala Kitajski skozi Birmo.
 2. Angleži bi osnovali v Indiji, Singapuru in Birmi letalske tvornice in letalska oporišča za Kitajsko.
 3. Kitajci na področju Indije bi podpirali prizadevanja.
 4. Angleški general bi prevzel vrhovno poveljstvo kitajske vojske.
- Agencija Domei javlja tudi, da se vrše nadaljnje priprave za obrambo Birme in da je več kitajskih divizij pripravljenih, da sodelujejo pri tej obrambi. Ameriški generali so prevzeli organizacijo kitajskega letalstva ter imajo kontrolo nad kitajskimi letališči.

Japonska pripravljena na vse

Berlin, 31. julija. s. »Die Korrespondenz« obravnava sporazum, ki je bil sklenjen med Japonsko in Francijo glede Indokine. Izkrcaje japonskih čet v Indokini kaže,

da so Japonci pripravljeni na vse. Suverenost Francije na tem ozemlju ni s tem prizadeta. Sile osi pa so zaščiten pred novimi napadi plutokracije. Sankcije, ki so jih podvezle plutokracije, ne bodo ustrašile Japoncev. O pravem času je bil razkrit namen plutokracij, ki so hotele obkoliti Japonsko, toda močna in preizkušena japonska vojska je preprečila vse sovražne manevre.

Angleški poslanik pri japonskem zunanjem ministru

Tokio, 31. jul. d. Včeraj popoldne je posetil novega japonskega zunanjega ministra Tojodo angleški veleposlanik Craighead. Razgovor je trajal nekaj nad pol ure. Verjetno je razgovor veljal najnovejšemu razvoju angleško-japonskih odnosov.

Zapora angleških luk za japonske ladje

New York, 31. jul. d. Kakor poroča »United Press« iz Londona, namerava angleška vlada japonskim ladjam prepovedati dostop v angleške premorene luke. Prav tako Anglija ne bo več dovolila, da bi japonske ladje vrstile prevoz blaga med posameznimi deli angleškega imperija.

V bitki na Atlantiku so se posebno odlikovale podmornice pod vodstvom kapitana poročnika Muetzelburga, kapitana poročnika Bauerja in pomorskega nadporočnika Schüllerja.

Sovjetsko vojno brodoge

Rim, 30. julija. u. V poslednjih letih so si sovjetske oblasti mnogo prizadevale, da bi čim bolj pospešile razvoj ruske vojne mornarice in ojačile predvsem brodoge na Baltičnem morju, enem izmed najvažnejših štirih pomorskih področij, na katerih je razmeščena sovjetska vojna mornarica. V baltičkem brodoge sta dva izmed treh bojnih ladij, ki jih ima Sovjetska zveza. Vse tri, »Marat«, »Oktobrska revolucija« in »Pariška komun« so starejšega izdelka. V baltičkih oporiščih so nadalje dve 9000-tonski križarki, 15 rušilec, 110 podmornic in nekaj manjših ladij.

Na Črnem morju so bile doslej 23.000-tonska »Pariška komun«, 4 križarke po 6 do 8 tisoč ton, dve novi križarki po 9 tisoč ton, 15 rušilec, med njimi 10 modernih, 3 torpedovke in 38 podmornic različne tonaže. Nadalje je bilo na Črnem morju doslej tudi okrog 100 brzih čolnov.

Obnovite naročnino!

Tudi pokojnine bodo povišane

Deputacija organizacij javnih nameštencev in upokoencev pri Visokem Komisarju

Ljubljana, 31. julija. V soboto 12. t. m. je Eksc. Visoki Komisar sprejel zastopstvo vseh organizacij javnih nameštencev in upokoencev v Ljubljani. Društvo državnih in samoupravnih upokoencev sta zastopala predsednik dr. Ivan Vrtičnik, predsednik upravnega sodišča v pok. in dr. Franc Skaberne, načelnik bivše pokrajinske uprave v pok., ki je bil obenem tolmač zastopstva.

Predsednik Učiteljskega združenja Metod Kumelj je najprej izrekel Visokemu Komisarju zahvalo za njegovo blagohotnost in vse dobroto, ki jih je izkazal s svojimi dejanji državnim uradnikom in upokoencem, ki so zaradi vojnih dogodkov zapustili svoja službena mesta ali domače kraje ter se naselili v Ljubljanski pokrajini. Zahvalil se mu je tudi za znatne denarne podpore Rdečemu križu in končno odredbo o povišanju službenih pre-

jemkov državnim uradnikom.

Dr. Skaberne je tolmačil Visokemu Komisarju razne prošnje in želje. Po prejetem pojasnilu, da se nanašajo odredbe o povišanju plač samo na aktivne državne uradnike in delavce pri javnih oblasteh, državnih ustanovah in zasebnih delodajalcih, je prošil, naj se odredi tudi povišanje pokojnin državnim upokoencem bivše banovine ter delavcem. Opozoril je Visokega Komisarja zlasti na obupen položaj železniških delavcev, tako zvanih fondovcev, ki prejajajo pokojnine iz raznih fondov. Te fondove so svojčas ustanovili sami s svojimi prispevki.

Visoki Komisar je odgovoril, da bodo povišane tudi pokojnine drž. ž. ž. delavcev in upokoencev bivše banovine. Pozabljeni tudi ne bodo železniški delavci. To vprašanje se pa zaradi raznovrstnih koristnikov še proučuje.

Stanovske zadeve naših vpokoencev

Iz seje upravnega odbora Društva državnih in samoupravnih vpokoencev v Ljubljani

Ljubljana, 31. julija. Upravni odbor Društva državnih in samoupravnih vpokoencev v Ljubljani je imel sredi junija sejo, na kateri je obravnavala razna stanovska vprašanja. Tajnik je med drugim poročal o razgovoru predstavnikov vseh organizacij državnih uradnikov in vpokoencev. Obravnavala se je socialna akcija javnih nameštencev in vpokoencev ter postopek za predlaganje seznamov in izjube imovine nameštencev in vpokoencev - izseljencev.

Vse učiteljske Ljubljanske pokrajine po prispevalo v mesečnih zneskih od svojih skromnih prejemkov za socialno pomoč učiteljem izseljencem po 100 din ter več ali manj. Tudi zastopniki drugih organizacij aktivnih nameštencev so se izjavili za podobno akcijo v pomoč svojim tovarišem. Tajnik je izjavil, da bo poročal o tem predmetu na seji upravnega odbora. Državnih vpokoencev izseljencev ni bilo mnogo. Ker je organiziran le del vpokoencev, ne more društvo apelirati na vse vpokoence Ljubljanske pokrajine glede mesečnih prispevkov. Upoštevati je treba tudi, da prejemajo vpokoenci zelo nizke pokojnine. Rešitev tega vprašanja je torej možna na sledeče načine:

1. prispevek iz društvenega premoženja, ki bi se nakazal Rdečemu križu, oddelku za socialno pomoč.

2. Poziv v »Upokoencu«, po potrebi morda tudi v dnevnikih za prostovoljne prispevke Rdečemu križu oz. društvu za pomoč vpokoencem - izseljencem.

3. Poziv vpokoencem za pristop k Društvu Rdečega križa, da bi s tem podprli socialno delovanje Rdečega križa.

Ker društvo nima razpoložljive gotovine, ki je naložena v denarnih zavodih, ti pa izplačujejo minimalne zneske v mesečnih obrokih, je predlagal tajnik, naj se naloži večji znesek od vloge v Kmetijski posojilnici za ljubljansko okolico, ki znaša zdaj 16.628 din na ime društva Rdečega križa, oddelka za socialno pomoč. Sklenjeno je bilo naložiti na ime Rdečega križa 10.000 din.

Društvo je izpremenilo svoj naslov tako, da se imenuje zdaj: Društvo državnih in samoupravnih vpokoencev v Ljubljani. Tajnik je predlagal, da bi se vršil občni zbor seje v predlog je bil soglasno sprejet.

Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je od 2842 članov na ozemlju, ki ga je zasedala nemška vojska, 1631 članov. Ostane torej le še 1194 članov. To izgubo na članstvo bo društvo bridko občutilo. Največ vpokoencev je v Ljubljani, toda večina še vedno ni organizirana.

Življenje in obnova v Srbiji

Nad 80.000 beguncev Srbov in Slovencev je doslej prispelo na ozemlje Srbije. Porazdeljeni so na vse kraje z izjemo Banata. Zbiralna akcija za preskrbo beguncev in za obnovo Smedereva se nadaljuje po vsej Srbiji. Sam Beograd je do 16. t. m. dal 9 in pol milijona dinarjev. Srbska pravoslavna cerkev je primaknila 250.000 din. Osljednji odbor v Beogradu je na svoji seji 15. t. m. sklenil zaprositi komisarja ministrstva za promet, da se v korist preskrbe beguncev in obnove Smedereva neznačajno povišajo železniške in ladijske tarife. V Beogradu se tudi že nekaj časa po vseh kinematografih v isti plemeniti namen pobira pri prodaji vstopnic po 1 dinar od vstopnice.

V Beogradu gradijo novo kolodvorsko postopje. Nemški poročevalski urad poroča o tem iz Beograda: Do jeseni bo zgrajen novi kolodvor in sicer poleg starega kolodvorskega postopja, ki so ga dne 6. aprila razrušile bombe. Beograjski list »Obnova« navaja, da bo novi kolodvor nekoliko manjši, zato pa bolj praktičen in bolje urejen od starega. — Restavracijski vagon je bil te dni uveden pri rednem potniškem vlaku iz Beograda v Niš in nazaj.

Tri poštna ravnateljstva imata zdaj Srbija. Svet komisarjev (min. svta) v Beogradu je sklenil, da se ustanove za ozemlje Srbije tri direktije pošte, brzojava in telefona s sedeži v Beogradu, Nišu in Čačku. Beograjska direktija bo imela 184, niška 94 in čačka 147 pošt, brzojav in telefonskih uradov. Direktija v Beogradu bo povrh imela 3 v Nišu 4, v Čačku 5 brzojavno-telefonskih tehničnih sekcij, in sicer po prva v Beogradu, Pančevu in Petrogradu, druga v Nišu, Zaječaru, Kur-

šumliji in Paraćinu, tretja v Valjevu, Kragujevcu, Krljevu, Požarevcu in Užicu. V Petrogradu bo izpostavla beograjske direktije za Banat. Obenem se bo v vsej Srbiji izposlovala poštna služba v tem pravcu, da se bo uredila dostava ne samo v mestih, ampak tudi po vaseh, tako da kmetje ne bodo izgubljali časa s hojo na poštne urade.

Vodovod v Beogradu, na katerem je bilo zaradi bombardiranja 360 velikih poškodb, je popravljen in v polnem obsegu vrši svoje naloge. Tako so Beograščani že 5. t. m. porabili 50.253.000 litrov vode. Najvišja kapaciteta vodovoda je 53 milijonov litrov. Že lani je bilo sklenjeno, da se del občinskega investicijskega posojila, ki znaša 250 milijonov din, porabi za povišanje kapacitete vodovoda za okrog 22 milijonov litrov dnevno.

Asanacija Posavine je posebno potrebna. V posavskem srezu so velike poplave zelo pogoste, večkrat so veliki kompleksi polja ležali vse leto pod vodo Save in Kolubare, ki se izlizejo že v prvih pomladnih dneh. To je povzročalo močno širjenje malarije. V Obrenovcu je že pred dvema mesecema bila ustanovljena ambulanta za malarijo, ki proučuje malarijne pojave in organizira delo za njeno poljanje. 20% vsega prebivalstva v posavskem srezu bo leha za malarijo. Pričelo se je tudi z osuševanjem močvirij.

Žetev pšenice je po vsej Srbiji in Banatu v glavnem opravljena in vse kaže, da bo žetelo zelo dobro uspešno. Letos bo zlasti v Pomoravju tudi pridelek sladkorne pese zelo velik. Samo za sladkorno tovarno v Čupriji je posejanih s sladkorno peso okrog 4700 hektarjev odlično plodne zemlje.

Ne pozabite obnoviti naročnino!

Rdeči križ poroča

Pošto naj dvignejo v pisarni na Mikloševcih c. 22 b: Erceg Ivan, Gajeva 10, Harb Boris, Milčinskega 3, Horvaš Branko, Stari trg 26, Humer Dora, Učiteljska tiskarna, Kavčič Jerica, Frankopanska 13, Lindtner ing. Viktor, Aleksandrova 6, Mrdjenova Danica, Cegnarjeva 2-II, Rakušek Vinko, Finančna direkcija, Velkavrh Marica, Florjanska 40. Zaradi odpreme pisem naj se zglase: Lampič Jožefa, Črnuče 18, Vrhovec Franc, Kavškova 3, Wudler Boris, Hrenova 17.

Na poizvedovalni oddelček je prišlo ne-

Za kmetijsko izobrazbo

Kje bi bilo še treba ustanoviti tečaje ali strokovne nadaljevalne šole

Ljubljana, 31. julija. Čas nam vleče, da začnemo misliti tudi na popolnejšo izobrazbo kmečkega narasaja. Šole, ko so kmečki pridejki dobili večjo ceno in je kmečko delo dobilo priznanje, se je izkazalo, da je naša kmetijstvo v marsikaterem pogledu zaostalo in da bi bilo lahko mnogo donosejše. Toda posevčarji bi morali mnogo večjo pozornost ter ga pospeševati v pravnem pomenu besede; v ta namen bi morali nuditi predvsem kmečki mladini najpotrebnejšo strokovno izobrazbo.

Velika večina kmečke mladine nima nobene druge izobrazbe razen osnovne, ki jo je dobila v ljudski šoli. Vajenci v obrti in industriji se lahko nekoliko boljše usposablja za poklicno delo v strokovnih nadaljevalnih šolah, če so zaposleni v krajih, ki imajo te šole. Kmečka mladina pa ni nič manj potrebna strokovne izobrazbe, to se pravi, mladina, ki namerava ostati pri kmečkem delu. Potrebno bi bilo, da bi ji nudili najpotrebnejšo izobrazbo, ko zapusti ljudsko šolo, od 14. do 18. leta starosti. Le redki so kmečki sinovi, ki lahko pogosto svoje znanje v kmetijskih šolah. Malo jih je na primer, ki so obiskovali kmetijsko šolo na Grmu pri Novem mestu. Kako po-

kaj obvestil o pogrešanju. Svojce naprošamo, da jih dvignejo v pisarni: Bevc Miha, Marinko Pepca, Rusjan Evalda, Rusjan Gofko, Stojković Dragutin.

Radijski spored

Četrtek, 31. julija.

13: Napoved časa in vesti v italijanščini. 13.15: Službeno vojno poročilo v slovenščini. 13.17: Radijski orkester in solisti komornega zbora pod vodstvom prof. Draga M. Sijanica: Operetna glasba. 14: Vesti v italijanščini. 14.15: Koncert v znamenju z Nemčijo. 14.45: Vesti v slovenščini. 17.15: Adamčev orkester. 19.30: Vesti v slovenščini. 19.45: Pesmi in melodije. 20: Napoved časa in vesti v italijanščini. 20.20: Predavanje v slovenščini. 20.30: Radijski orkester in komorni zbor pod vodstvom prof. Draga M. Sijanica ob sodelovanju sopranistke Valerie Heybalove, v odmoru predavanje v slovenščini. 21.50: Orkester pod vodstvom M. Manna. 22.25: Operetna glasba na ploščah. 22.45: Vesti v slovenščini.

Rooseveltovo zaupnik v Moskvi

Stockholm, 31. jul. d. Iz Moskve javljajo, da je Stalin včeraj v prisotnosti Molotova sprejel posebnega Rooseveltovega odposlanca Harryja Hopkinsa, ki ga je spremljal sovjetski poslanik v Moskvi Steinhart.

Hopkins je pozneje sprejel novinarje ter je dejal, da ima njegov obisk v Moskvi namen, da prouči način pomoči v materijalu, ki bi jo nudile Zedinjene države Rusiji. Hopkins je dejal, da se bo glede tega vprašanja še dvakrat ali trikrat sestel s Stalinom, poleg tega pa tudi še z drugimi sovjetskimi državniki. Hopkins je pripomnil, da vprašanje plačil ameriških dobav s strani Rusije ne bo delalo nobenih težav in tudi ne bo zadrževalo razgovorov.

Japoncem zabranjen dostop v Novo Zelandijo

Tokio, 31. jul. d. Vlada Nove Zelandije je prepovedala vsem japonskim trgovcem dostop na ozemlje dominjona.

Ameriški protest v Tokiju

Washington, 31. jul. d. Podtajnik za zunanje zadeve Welles je izjavil novinarjem, da je ameriška vlada vložila pri japonski vladi protest, ker je ob priliki nedavnega japonskega letalskega napada na Chungking padlo nekaj bomb v bližino ameriškega poslaštva, pri čemer je bilo ranjenih več oseb.

Podaljšanje vojaškega roka v Ameriki

Washington, 31. jul. d. Vojaški odbor reprezentančne zbornice je včeraj s 15 proti 7 glasovom odobril predlog za podaljšanje vojaškega roka ameriškim rezervistom. Predsednik odbora je izjavil, da bo tudi plenum obeh zbornic še prihodnji teden odobril vladni predlog. Nasprotno pa je dejal zastopnik opozicije, da bodo republikanci z vsemi sredstvi skušali preprečiti sprejetje vladnega predloga.

Izredna seja argentinske vlade

Buenos Aires, 31. jul. s. Podpredsednik republike Castillo je sklical na izredno sejo ministrski svet. V krogih, ki so blizu vladi, zatrjujejo, da se je ob tej priliki pričel položaj, ki je nastal po zapletbi nemške diplomatske pošte. Ministrski svet se je bavil tudi z notranjepolitičnim položajem.

Ukrepi proti draginji v Ameriki

Washington, 31. jul. s. Kongresu je bil predložen zakonski načrt za kontrolo cen, da se preprečijo čezmerni dobički.

Amerika postaja popustljivejša do južnoameriških držav

Washington, 31. jul. s. Zedinjene države so pričele popuščati v odnosu do južnoameriških držav. Iz črnega seznama je bilo črtanih okrog 100 tvev, o katerih so se strokovnjaki prepričali, da niso v nikakih poslovnih zvezah z Italijo in Nemčijo.

Vrnitev francoskih vojakov iz Sirije

Vichy, 31. jul. d. Uradno poročajo, da se bo repatriacija francoskih vojakov iz Sirije pričela sredi avgusta.

Obisk Filova v Budimpešti

Budimpešta, 30. julija. u. Zvedelo se je, da bo v prvi polovici avgusta prišel v Budimpešto na služben obisk bolgarski min. predsednik Filov. Madžarski politični krogi pripisujejo temu obisku in državniskim razgovorom v Budimpešti velik pomen ter napovedujejo, da bodo znatno ojačili prijateljske odnose med obema državama.

Svetovna zgodovina v posebnih izdajah

Augsburški mestni arhiv je dobil te dni kot dragocen dar zbirko posebnih izdaj nemških listov, ki je na vsem svetu edinstvena. Leta 1902. je začel zbirati posebne izdaje nemških listov nekli augsburski meščan. Med svetovno vojno jo je izpopolnil z raznimi vojnimi spomini, kakor z življenjskimi nakaznicami, letaki, lepaki itd. Njegova zbirka je postala kmalu splošno znana in za njo so se zanimali zlasti zgodovinarji, ker jim nudi bogate vire za proučevanje takratne dobe in važnih dogodkov. Tudi nemški armadni arhiv, centralni arhiv NSDAP in druge znanstvene ustanove so večkrat črpale iz te zbirke gradivo za svoje potrebe. To vidimo koliko draga lahko stori en sam človek, če pride na srečno misel.

Malo italijanščine za vsak dan

32

»Bolči je na boljsem kakor vidva oba!« je rekla gospa Piškurjeva, ko so spet sedli za mizo in se je Bolči še nekaj obiral v sosednji sobici.

»Da, poba ima srečo!« je potrdil gospod Piškur.

»Kako pa?« je rekel gospod Ovca. »Kaj mislite?«

»Vi ne greste na dopust, gospod Ovca, moj mož ne more na dopust — fant pa gre taborit, na Gorjance menda!« je rekla gospa Piškurjeva.

Bolči je prisledel. »Da, da, gospod Ovca, zdaj boste vsaj vi enkrat prišli do besede! Dosej ste tako tiho in pridno sedeli pri nas in le od časa do časa ste nam pomagali iz zadrege...«

»Kdaj pa že greš?« ga je vprašal gospod Ovca.

»Kar jutri že gredo,« je rekla gospa Piškurjeva.

»Papa, da ne boš pozabil na plačilo! Zdaj mi je denarja treba!« je rekel Bolči. »Pa naj vam ne bo preveč dolgčas po meni. Nad menoj si se tako ali tako zmeraj ujedal, papa. Saj ostane gospod Ovca pri vas, da vama bo delal družbo — resterà il signor Ovca per tenervi compagnia...«

»Saj res, na italijanščino smo nocoj skoraj pozabili!« je udaril gospod Piškur po mizi. »Kako? Kaj si rekel?«

»Tenere compagnia — družbo delati, prav za prav družbo držati. Glagola tenere — držati pa menda res še nismo imeli. Kakajte, vam ga bom pa po svoji stari navadi lepo napisal. Za slovo...«

Spet je segel po svinčniku in začel. **Presente**
Téngo — držim, tièni — držiš, tiène — drži; teniàmo — držimo, tenète — držite, téngono — držijo.

Imperfetto
Tenévo — držal sem (dije časa!), tenévi — držal si, tenéva — držal je; tenevàm — držali smo, teneváte — držali ste, tenevàno — držali so.

Passato remoto
Ténni — držal sem (malo časa!), tenésti — držal si, tenéne — držal je; tenémmo — držali smo, tenéste — držali ste, terrèbbero — oni bi držali.

Futuro
Terrò — držal bom, terrái — držal boš, terrà — držal bo; terrémno — držali bomo, terrète — držali boste, terràno — držali bodo.

Condizionale presente

Terrèi — jaz bi držal, terrèsti — ti bi držal, terrèbbe — on bi držal; terrémno — mi bi držali, terrèste — vi bi držali, terrèbero — oni bi držali.

Presente del congiuntivo

Ch'io ténga — da držim, che tu ténga — da držiš, ch'egli ténga — da drži; che noi teniàmo — da držimo, che voi teniàte — da držijo, ch'essi téngano — da držijo.

Imperfetto del congiuntivo

Tenèssi — jaz naj bi držal, tenèssi — ti naj bi držal, tenèsse — on naj bi držal; tenèssimo — mi naj bi držali, tenèste — vi naj bi držali, tenèssero — oni naj bi držali.

Imperativo

Tieni! drži! — Non tenére! ne drži! — Ténga! naj (on) drži! — Tieniàmo! držimo! — Tenète! držite! — Téngano! naj držijo!

Participio passato

Tenúto.

Sestavljeni časi z »avere«: passato prossimo — hō tenúto itd.

»Tako,« je rekel Bolči, »eccovi il verbo tenere!«

Ovca? je pomagala gospa Piškurjeva gospodu Ovci iz zadrege.

»Le po italijansko, mama, sicer poročte oče, da vaju nisem nič naučil. Poznati — conoscere, pretekli deležnik — conosciuto, passato prossimo — hō conosciuto.«

»Conoscete i Gorjanci?« je rekla gospa Piškurjeva.

»Per il campaggio, ci sono i miglioni posti del mondo!« je rekel gospod Ovca.

»Seveda si nas slabo naučil, Bolči! Saj ga ne razumem!« je brundal gospod Piškur.

»Kaj — slabo naučil! Teh besed seveda še nismo imeli — se je skušal zagovarjati Bolči.

»Seveda, po študentovski se bo izvijal! Se nismo jemali!« se je norčeval gospod Piškur.

»Il campaggio — taborenje, il posto — kraj, prostor,« je požel Bolči ujedljivo očetove besede. »Zdaj, ko odhajam iz te vroče Ljubljane v prosto naravo, kakor se lepo reče, vam lahko napišem še nekaj besed, da ne boste rekli, da vas nisem ničesar naučil!«

Spet je vzel Bolči list papirja in začel pisati.

»Nebo — il cielo (izg. čelo), zrak — l'aria, zemlja — la terra, ogenj — il fuoco, sonce — il sole, voda — l'acqua, mesec ali luna — la luna, zvezda — la

stella, oblak — la nuvola, veter — il vento, dež — la pioggia (izg. pjódža), grom — il tuono, blisk — il lampo, toča — la grandine, sneg — la neve, mraz — il gelo (izg. dželo), led — il ghiaccio (izg. gjáččo), megla — la nebbia, vročina — il caldo, mraz — il freddo...«

»Spéro anzi che non sarò obbligato di far la conoscenza di tutte queste cose,« je rekel naposled Bolči, ko je končal s pisanjem.

»Sperare — upati, anzi — sicer, far la conoscenza — seznaniti se,« je že začel s svoje strani učiti gospod Ovca. Nato je dodal: »Abbiamo adesso l'estate, e durante questa stagione fa ordinariamente il più bel tempo dell'anno.«

»Non ho capito tutto,« je rekla gospa Piškurjeva.

Zdaj se je oglasil spet Bolči. »L'estate — poletje, durante — med. Lepo vreme je se pravi po italijansko: lepo vreme dela — fa bel tempo... Spéro che avrò bel tempo! Gospoda, želim vam za jutri in naprej dobro zabavo — boljše kakor doslej!«

»Bomo res že končali? Pa naj bo, da se pošteno naspiš!« je moljčal gospod Piškur, ko je Bolči vstajal. »Boš videl, kako te bomo posekali, ko boš prišel nazaj!«

Varujmo čebele nevarnih bolezni

Griza sicer ne mori čebel, vendar pa spada med nevarne čebelne bolezni

Novo mesto, 31. julija. Poleg hude gnilebe, ki je razširjena po vsem svetu in hudo nalezljiva bolezen čebelne zalege, se pogosto pojavlja tudi griza, ki sicer ne mori čebel, pobra pa grizeve čebele mraz ter je večkrat vzrok, da je proti spomlad čebelar ob vse panje, če ni posvečal nevarnosti grize dovolj pozornosti.

Griza se pojavi navadno v zimskih mesecih od decembra do marca. Kadar opazi čebelar na panjevi bradi ali sprednji končnici blato, ki ga odlagajo čebele, je to znak, da so čebele obbolele na grizi. Odpadki so večinoma tekoči, večkrat kašast, in svetlorjavi z neprijetnim vonjem. Ko se odpadki posuše, napravijo temno-rjavo skorjo. Griza se pojavi navadno ob hudem zimskem mrazu, ko čebele delj časa ne morejo izleteti iz panja, zlasti če mraz dolgo drži. Ko se čebele ločijo od zimске gruč ali grozda in izlete kljub mrazu iz panja, da bi se očistile, mnoge otronejo in padejo pred čebelnjakom na tla. Druge niti ne pridejo do žrela, temveč že kar v panju izpuste svoj trebež po panjnih stenah, satnikih, satovju in medu in z njim okrope tudi druge čebele.

Ce nastopi kmalu potem, ko se pojavi griza, lepo in toplo vreme ter morejo čebele brez nevarnosti da bi od mraza otrpnile, izleteti, bolezen hitro poneha. Kolikor pozneje pa se vreme izboljša in kolikor dalje časa drži mraz, toliko večje je onesnaženje panja in toliko več čebel pomre. V hudem in dolgo trajajočem mrazu se pripeti, da pomorje vse čebele, ali jih ostane prav malo in se te so brez vsake vrednosti. Pripetilo se je že, da so v ostrih zimah prišli čebelarji ob vse čebelne družine.

Vzrok grizi je čebelar neprimerna hrana, med, ki vsebuje preveč neprebavnih snovi in premalo vode in sploh primesi, ki ne prija čebelnim prebavilom. Hojev med in listni med, tako imenovana mana nista primerna hrana za zimo, ker imata preveč za čebele neprebavnih snovi. Tudi kristaliziran med od pravega kovanja in jenske reše ima premalo vode in ni primeren za prezimljenje čebel.

Letos zopet hoja precej medu in čebele pridno izletavajo in polnijo satje s hojevim in smrekovim medom. Ker ni mogoče predvideti, kakšna bo letošnja zima, bo najumestnejše, če bodo čebelarji zaradi varnosti pred grizo iztrčali vse hojev med ša pred ajdovo pašo, da bodo tako čebele imele za zimsko prehrano le ajdov med, ki je za prezimljenje čebel najprimernejši. Če pa bi čebele iz katerega koli vzroka ne mogle nabrati dovoljno količino ajdovega medu, bi jih bilo potrebno dopolniti s sladkorjem (zmes 1 kg kristalnega (pitalega) sladkorja ter 1/4 do 1 l vode) ali pa tudi z vodo razredčenim gozdnim (hojevim) medom. Na 1 kg hojovega medu se pridene 1 l vode in medna raztopina se poklada čebelar.

Neprimeren in za pospeševanje grize je tudi med, ki je prišel že kipeči ali skisanim. Skodljiva so tudi razna nadomestila, ki se večkrat dajejo čebelarom medu. Griza se pojavi tudi, če prezgodaj nastavi zalego, ker takrat porabijo več medu in v njem pomešanega cvetnega prahu, ki ga ne morejo prebaviti v času, ko ne lete. Vendar taka griza hitro preneha, ko je čebelar izlet mogel.

Čebele vzemirja tudi trkanje, ropotanje v bližini čebelnjaka, ki jih prestraši, da se nehoti in nevede iznebe blata. Vzmirja jih tudi pomanjkanje zraka, vode, prepri, neprijeten vonj, mraz, vlaga, slabost družine in brezmatičnost.

Iz tega sledi, da je potrebno preskrbeti v jeseni čebele z dobro in primerno hrano. Odvzeti jim je, kakor že zgoraj omenjeno neprikladen med ter ga nadomestiti s sladkorno sipo ali z vodo razredčenim hojevim ali resnim medom.

Prestarih matic ni prezimiti, ker je nevarnost, da matica umre in se s tem čebele nepotrebno razburijo. Prestare matice je izmenjati z mladimi. Čebele naj imajo pozimi popoln mir, zato jih je zadelati tako, da tudi nobena žival ne pride do njih, ki bi jih vznemirjala. Mislim pa, da je najprimernejše nastaviti zastrupljeno žito ali primerne pasti. Pred rovkami, ki poljšče vsako večjo odprtino je znižati žrela, da ne bodo višja od 8 mm. Skrbeti je, da so čebele zavarovane proti mrazu in da ni v panjih prepriha. Svežega zraka jim ne sme nikoli manjkati, zato naj bodo žrela vedno odprta. Če se pa pripeti, da mrtve čebele žrelo zamaše, jih je treba takoj odstraniti, toda zelo mirno, da se pri tem čebele ne razburjajo. Tudi umrle čebele, ki povzročajo v panju neprijeten duh, je ob prvi priliki odstraniti iz panja.

Kadar pa se v panju pojavi griza, je treba poskrbeti, da pride v panj dovolj čistega zraka, čebelar je dati čiste vode in sladkorno raztopino, potem pa jih je pustiti popolnoma v miru.

Brezmatičnim panjem je dati rezervno matico s satovjem vred, na katerem je prezimila in čebele napitila. Ako pa ni na razpolago rezervnih matic, je združiti čebele z drugim panjem. Krepke, a onesnažene čebele je preseliti v druge, čiste in segrete panje. Umazano satje, ki nima zalege, je nadomestiti s čistim ter čebele nakrmniti s sladkorno raztopino. Panje, v katerih je ostalo le malo čebel, pa kaže zažveplati, panje in satnike dobro očistiti, satje pa stopiti v vosek.

Medeni satji, ki so pokriti, se lahko dobro očerejo s čisto vodo in med se da brez skrbi uporabiti za pitanje, le odprto in zelo onesnaženo z medom napolneno satje ni priporočati za katero koli uporabo, kvečjemu če se ga stisne in med pokuha v žganje.

Večkrat pa nastopa griza z zelo nalezljivo boleznijo nosestavostjo.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Fredstave danes ob 18. 19. in 21. uri

KINO UNION TELEFON 22-21
Sedem dni v dobri staji, stave in bogastvu! Romanistični, romantični, ljubavni, spletkasti in intrigi!

RENESANSE SPLETKE
R. Villa, E. de Giorgi, E. Giorgi, C. Calamai
Obenem predvajamo kratke filme:
»OD SORTE DO MARINIERE«.

KINO MATICA TELEFON 22-41
Izredno lep film globoke vsebine, ki bo marsikomu izrazil solze!

ODPUŠCANJE
A. Nazari, L. Gloria, C. Duso
Vsi naši filmi so v celoti opremljeni s slovenskimi napisi.

KINO SLOGA TELEFON 27-30
Napeti doživljaji na lovu za dnevnimi senzacijami
»BLISKOVITI REPORTER«
Richard Talmadge Luana Walters

lipa in si nalomil rebra. Zdravil se je doma in se šele čez nekaj časa zatekel v bolnico. Anton Janša, 27letni soboslikar iz Loga, je padel s kolesa in si zlomil desno nogo. Ana Lenč, 5letna posestnikova hči iz Dobrunj, je padla na koso in si prerezala žile in kite na levi navi. Podobna nesreča se je pripetila Janezu Selanu, 52letnemu posestniku iz Dobrunj, ki si je s koso prerezal desno nogo pri kolenu.

Nov grob. V šmarjeti je umrla daleč naokrog znana zasebnica Marija Kalčič. Vsi, ki so poznali to plemenito ženo, jo bodo ohranili v najlepšem spominu. Pokopali so jo danes ob 8. zjutraj na farnem pokopališču v šmarjeti. Bodi ji lahka zemlja, hudo prizadetim svojem naše globoko sožalje!

Iz Ljubljane

—lj Slabo vreme ustavlja dela na prostem. Slabo vreme, ki traja že četrty dan, je ustavilo nekatera stavbna dela na prostem. Popoln zastoj je nastal pri delih za novo zapornico ob cukrarni. Poročali smo, da je bilo treba zaradi silnih nalivov odpreti vodo v Trnovem, tako da ni več izoliran del struge pri cukrarni, kjer so doslej delali. Delo bi bilo lahko kmalu končano, če bi ga nadaljevali neovirano še nekaj tednov. Zdjaj se ni moglo reči, kdaj bodo lahko zopet zaprli vodo ter kdaj se bodo delavci vrnili na delo. Vendar je zdaj še upanje, da jesensko deževno vreme ne bo trajalo dolgo, saj se vendar še ni začela jesen.

—lj Izlet SPD na Mirno goro (1048 m) se bo vršil v soboto in nedeljo 2. in 3. avgusta t. l. Odhod iz Ljubljane v soboto z vlakom ob 13.36 do žel. postaje Cemčje. Prenoevanje v Domu SPD na Mirni gori. V nedeljo zjutraj preko Gač, po soteski Stare žage, čez Poljane in Podturn do žel. postaje Straža. Povratek iz Novega mesta z večernim vlakom ob 20.04, prihod v Ljubljano ob 22.30 uri. Prijave za navedeni izlet sprejema društvena pisarna SPD še v petek, dne 1. avgusta t. l. Planinci, ki se zanimajo za lepe predele v okolici Mirne gore, naj se pravočasno prijavijo.

—lj Iška je v poletnih mesecih ena najpriljubljenejših izletnih točk za Ljubljano. Kdor ima kolo, ni odvisen od ostalih vozil, ki so še na razpolago. Malokdo je tako navdušen, da bi peš hodil po brezkončni ravni cesti iz Ljubljane do Iga, zato je ob nedeljah močan naval na avtobus, ki vozi redno progo Ljubljana—Iška vas. Slovensko planinsko društvo hoče pomagati posetnikom Iške ter zbira za to redno avtobusno progo že tekom tedna izletnike, ki so namenjeni skozl dolino Iške. Vsak teden najkasneje do sobote se morejo pri-

Praška domača mast

CISTI IN ZDRAVI RANE
DOBI SE V VSEH LEKARNAH
27 T R. d. št. 2/41

M A L I OGLAS!

STROJEPISNI POUK

(za časa počitnic)
Večerni tečaj. Oddelki od 6. ure zvečer dalje za začetnike in izveščance. Pouk tudi po diktatu. Novi tečajji se prično 1. avgusta. Vpisovanje dnevno. — Christofor učni zavod, Ljubljana, Domobranska cesta 15 (telefon št. 43-82). 1252

KOBILO
šimlo, lipčanko, 6 let staro, 165 cm visoko, jahalno in za vprego, prodam. Polze se: gostilna Ražem, Zabjok. 1283

ZLODEJ
UBLJA NAROD!
Zdravo telo obvarujemo pred vdorom bakterij, če redno pijemo zdravilno
AMBROZEVO MEDICO, ki jo dobite pristno le v MEDARNI, Ljubljana, Zidovska ulica št. 6. 39 T

ALI RES SE NE VESTE,

da vam oglas v »Slovenskem Narodu« odzvam vse vaše skrbi? Če iščete službo ali stanovanje, če želite karkoli kupiti, se obrnite na oglasni oddelček »Slovenskega Naroda«, ki vam bo s cenovnim oglasom izpolnil željo. Oglasni oddelček »Slovenskega Naroda« sprejema oglese za isti dan vsak dan od 9. ure zjutraj. 1234

javit v društveni pisarni SPD oni, ki želijo v Iško s avtobusom redne proge. Odhod ob osmi uri zjutraj s Krekovega trga, povratek ob 18. uri iz Iške. Kdor se ne prijavl pravočasno, ne more računati na avtobus ob 8. uri zjutraj, marveč se mora potruditi na avtobus ob 6. uri zjutraj. V nedeljo, dne 3. avgusta t. l. bo vozil avtobus ob 8. uri v Iško in sicer izključno le one, ki se najkasneje do sobote popoldne prijavijo v društveni pisarni SPD.

VESELI TEATER

SAMO SE DANES
PONOVI TEV PROGRAMA

—lj Maksim Gaspari, Stane Dremelj in Franciš Smerdu privredno razstavo svojih del v Jakopičevem paviljonu. K otvoritvi, ki bo v nedeljo 3. avgusta ob 11. uri, vabimo ljubitelje slovenske likovne umetnosti.

—lj Ocvrte piške danes v gostilni LOVSIN, Gradišče 18. 341n

Iz Hrvatske

— Kopalšče sredi Zagreba. Poverjenik za šport v neodvisni hrvatski državi Miško Zebić je odredil, da bodo začeli v Zagrebu, in sicer v Preradovičevi ulici, ki je v strogem središču mesta, graditi 20x50 metrov velik bazen, ki bo poleti in pozimi služil Zagrebčanom za kopanje. Da bo dostop v ta plavalni bazen Srbom in Zidom najstrožje prepovedan, je samo po sebi umevno.

— Pri obveznem odkupu šitarie in karuze je po odredbi državnega zakladnika (finančnega ministra) davčnim oblastem najstrožje prepovedano pobirati davek in druge javne dajatve.

— Stroga obsodba zagrebiškega trgovca. Pred izrednim narodnim sodiščem v Zagrebu je bil te dni obsojen na 15 let težke ječe in 10.000 din denarne globe ugledni zagrebiški trgovec Roman Marčelja, ki je kot rezervni letalski narednik pred razsulo Jugoslavije opozarjal svoje predpostavljene na nekatere nezanesljive hrvatske podčastnike in vojake, ki so že tedaj na zagrebiških letališčih širili ideje vstaškega pokreta in se pripravljali na prevrat. S tem je zagrešil dejanje, ki nasprotuje interesom hrvatskega naroda. Poleg tega mu je obtožnica očitala, da je nekoč še za Jugoslavije, ko so skozi Za-

greb poljati 18 vklejenih hrvatskih vstašev, vzklonili: »Tako je prav! Z izdajalci moramo obracunati!« S tem je zaradi tega časti hrvatskega naroda in je zaradi tega zaslužil tako strogo kazen, kakršno mu je narodno sodišče odmerilo — pravi »Hrvatski Narod«.

Še veljavne bivše

jugoslovenske znamke

Pokrajinska poštna direkcija v Ljubljani objavlja:

Za veljavne je treba smatrati znamke bivših jugoslovenskih izdaj z vsemi notranjimi in zunanjimi učinki v poštnem in filatelističnem pogledu, če so žigosane:

1. S »Co-Ci« in z »R. Commissariato Civile territori sloveni occupati - Lubiana« (v izvedbi Merkurjeve tiskarne v Ljubljani);

2. z »R. Commissariato Civile territori Sloveni Occupati - Lubiana« (v izvedbi tiskarne Pokrajinske poštne direkcije v Ljubljani);

Orijentalški pregovori

Tudi najmanjši potok prebredi, kakor da imaš pred seboj globoko reko. — Zena, ki ni ljubosumna, je kakor žoga, ki ne odskakuje. — Modrijan ne pozna sanj. — Štiri dobre matere rode štiri slabe hčere: resnica sovraštvo, sreča ponos, mir vojno, zaupanje pa zaničevanje. — Volk dobi novo diako, nprav mu pa ostane. — Dober človek ima srce na jeziku, moder pa jezik na sru. — Kdor beži pred dežjem, ga pogosto dohiti toča. — Za tuje gorje imaš očesu solzico, za svoje pa pravi vodopad. — Ženski las potegne več kakor dva para konj.

Dragocene slike na dražbi

Pri trdici Marle e Bignelli v Haagu se je vršila nedavno javna dražba 31 dragocenih umetnin starih mojstrov, na katerih so bila prodana dela Rembrandta, Tintoretta in Fransa Halsa. Rembrandtov portret mladega moža v zametastem plašču z ovratnikom iz čipk je bil prodan za 135.000, podobna mulata z vrčem, delo Fransa Halsa je šla za 59.000. Tintoretovo Gospodovo vstajenje od mrtvih za 36.000, van Goyenova krajina pri Nijemwegenu pa za 40.000 cekinov.

KLIŠEJE
ENO
VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

RUBINETTI PER IMPIANTI DI IGIENE SANITARIA — IDRAULICA — ACQUEDOTTI — GAS — RISCALDAMENTO VAPORE. Cercasi serio, competente rappresentante per Lubiana. Officine di Borgomanero G. B. PRIMATESTA & CO, Borgomanero (Novara)

PIPE ZA HIGIJENSKO ZDRAVSTVENE IN HIDRAVLICNE NAPRAVE, ZA VODOVODE, PLINOVODE, PARNO OGREVANJE — išče se resen interesent kot zastopnik za Ljubljano.

Okusno domačo hrano

DOBITE V

GOSTILNI „PRI LOVCU“

LJUBLJANA, RIMSKA CESTA ŠT. 24

TELEFON 46-95

Sprejemamo abonente

CENE GLASOM MAKSIMALNEGA CENIKA II. KATEGORIJE

DNEVNE VESTI

— Povračilo enega odstotka dodatka državnega doprinosu k uslužbenskemu davku. Upokojeince opozarjamo, da bo finančna direkcija pri izplačevanju pokojnin za mesec avgust povrnila 1 odstotni ddatek državnega doprinosu k uslužbenskemu davku za mesec april, maj, junij in julij.

— Izplačevanje uradniških prejemkov v Beogradu. Glavna državna blagajna v finančnem ministrtvu v Beogradu je začela posloovati 5. maja in takoj izplačevati prejemke državnih uslužbencev in upokojeincev. Zaenkrat je izplačala samo prejemke za prvo polovico maja in sicer najprej aktivnim, potem pa osebnim in družinskim upokojeincem, obojem le, če so že doslej prejeli plačo odnosno pokojnino pri nji. Končno je izplačala tudi prejemke tistim uslužbencem in upokojeincem, ki žive na drugih področjih.

— Cenzura v inozemstvo namenjenih pismem. Da se pospeši odprava pismenske pošte v inozemstvo so pristojne oblasti izdale nekatere praktične ukrepe. Za pisma se morajo uporabljati kuverte s podlogo in znamke je treba nalepljati na zgornjem desnem vogalu naslovne strani. Pisma, ki ne bodo ustrezala tem določbam, ne bodo mogla biti takoj odpremljena.

— Graški kolezarji v Mariboru. V Mariboru je bila v nedeljo velika kolezarska tekma, ki so se je udeležili tudi kolezarji iz Graza, Celja in Slovenije Gradca. Graški tekmovalci so dosegli lepe uspehe. Ing. Jager je zmagal v vseh treh tekmah, ki se jih je udeležil in sicer na tekmi v 15 krogih (7125 m) je dosegel čas 11:0.8, v finalu glavne tekme 11:44.5 in v rekordni tekmi v enem krogu 35.5, na tekmi juniorjev na isti progi je zmagal graški tekmovalce Orehovsky s časom 11:56. — Letošnji pridelek pšenice na Hrvatskem. Po približni cenitvi je pridelala letos Hrvatska okrog 800.000 ton pšenice. Zasejanega je bilo približno 1.100.000 orarlov polja in pridelek je znašal na oral 77 kg.

— Pravo jesensko vreme. Ponedeljski silni nalivi so nam prinesli najprej znatno ohlajitev ozračja, potem pa pravo jesensko deževje. V torek sicer še ni deževalo, včeraj, zlasti pa danes, je pa vreme tako, kakor da smo sredi jeseni, čeprav se prične jutri šele avgust. Vreme se je izpremenilo po mlaju in zato utegne ostati še nekaj dni deževno. Dežja je zdaj že davno preveč in dela samo škodo. Posebno nezadovoljni so z deževnim vremenom kmetovalci tam, kjer se ni počela in pospravljena pšenica. Tam, kjer je pšenica poležena, je nevarnost, da bo začela gniti. Pa tudi krompir nima rad preveč moke. Isto velja za vinograde, kjer kaže letos trta izredno dobro, če pa ne bo pravega vremena, bo tudi trgatve slaba.

— Generalni komisariat za sportne nprave na Hrvatskem. Vodja hrvatskega sporta Zebić je odredil, da se ustanovi generalni komisariat za sportne nprave. Njegova naloga bo gradnja, vzdrževanje in nadzorstvo nad sportnimi napravami, društvenimi domovi in planinskimi kočami na Hrvatskem.

— Važno za trafikante. Danes poteče rok za preureditev napisov v smislu odredbe o dvojezičnih napisih. Ker pa opažamo, da je še veliko trafikantov, ki svojih napisov niso uredili v skladu s to odredbo, zato vse tiste tem potom zadnjič opozarjamo, da si nabavijo napisno tablo pri glavni zalogi tobaka v Ljubljani, v ostalih krajih pa tudi pri vseh glavnih založnikih Ljubljanske pokrajine. Kdor po 1. avgustu ne bo imel napisne table, ga zadene kazen od 380 do 3800 L.

— Poslovna potovanja iz Nemčije na Hrvatsko. Vsi dosedanj predpisi glede poslovnega potovanja iz Nemčije na Hrvatsko so bili ukinjeni. S tem so bile zelo ponostavljene za taka potovanja potrebne formalnosti. Kdor hoče sedaj potovati iz Nemčije poslovno na Hrvatsko, se mora zglasti samo pri pristojnem policijskem uradu, kjer potovanje zabeleži, kar se zgodi na priporočilo pristojne industrijske in trgovske zbornice. Raven tega je za sedaj potrebna še propustnica za potovanje na jugovzhod, ki se dobi pri glavnem uradu za propustnice v Berlinu ali pa pri uradu za propustnice na Dunaju. V avgustu pa tudi te propustnice ne bodo več potrebne. Potniki se morajo pred začetkom svojega poslovnega delovanja na Hrvatskem zglasti pri trgovskem atašeju nemškega poslanstva v Zagrebu.

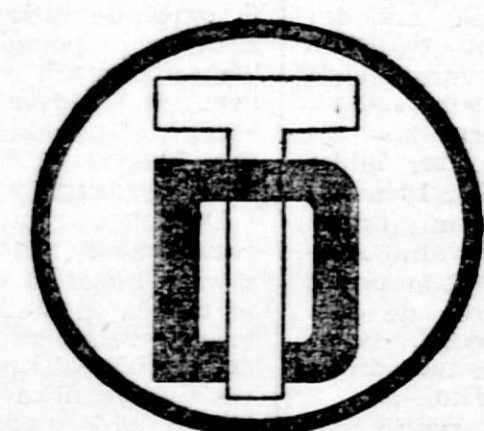
— Ustanovitev parobrodne družbe »Oceania« v Zagrebu. Pri trgovskem sodišču v Zagrebu je bila prijavljena parobrodna družba »Oceania« s sedežem v Zagrebu in z delniško glavnico 60.000.000 kun.

— Maksimirane cene ječmena v Srbiji. V Srbiji so oblasti določile najvišje cene ječmena, in sicer pivovarniški ječmen hektolitrske cene 68 kg se sme prodajati po 500 din 100 kg franco nakladalna postaja, za vsak kilogram hektolitrske teže manj se pa zniža cena za 5 din. Vse druge vrste ječmena se smejo prodajati po najvišji ceni 350 din metriski stot.

— Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce, da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga. Za čuvanje pravice zavarovancev do pokojnine je potrebno, da so zavarovalni prispevki res plačani! To opozorilo naj se smatra kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, bo moral uvesti pristilno izterjavo brez prejšnjega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopušte odlašanja. 33 T

— Strojepisni tečajji — novi — dnevni in večerni prično 1. avgusta. Zahtevajte prospekt: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15 (telefon 43-82). 340 n

— Smrtina nesreča. Pri cestnih delih zaposleni delavec Jakob Savec iz Drenovca se je te dni v kamnolomu tako težko ponesrečil, da je kmalu umrl. Velika skala se je nenadoma odtrgala in zavalila nani. — Nesreče. V ljubljansko bolnico so bili sprejeti naslednji ponesrečenci. Roza Boben, 14letna posestnikova hči iz Hinj, je padla s kolesa in si zlomila levo. Lovro Otrin, 53letni urar iz Slivnice, je padel z

TUBI DALMINE CEVI DALMINE

fino al diametro di 825 mm in tutte le esecuzioni e per tutte le applicazioni.

do premera 825 mm v vsakršni izgotovitvi in za vsakršno vporabo.

Tubi di acciaio senza saldatura

»MANNESMANN-DALMINE«

per ogni genere di conduttore, muniti dei vari tipi di giunti. Tubi, corpi cilindrici e collettori per caldaie, per forni tubolari e per apparecchi chimici. Tubi per trivellazioni.

Tubi cilindrici, quadri, rettangolari e sagomati per costruzioni di carpenteria, meccaniche ecc. — Tubi di »precisione« Pali rastremati ed a traliccio tubolare. Serbatoi, bombole e corpi cavi in genere. — Prodotti tubolari speciali.

Jeklene cevi

»MANNESMANN - DALMINE«

brez spajanja za vsakovrstne vode, opremljene z vezmi raznih tipov. Cevi, cilindri in kolektorji za kotle, za cevne peči in za kemične aparate. Cevi za vrtanje.

Cilindrske, kvadratne, pravokotne in prerezane cevi za tesarske, mehanične in druge konstrukcije. Precizijske cevi. Drogovi določenega premera in s cevno prevleko. Rezervoarje, bombe ter votla telesa sploh. Specialni cevni izdelki.

DALMINE

Società Anonima: Capitale interamente versato L. 120.000.000
Direzione. Amministrazione ed Officine: Dalmine (Bergamo)

Delniška družba: celotno vplačana glavnica lir 120.000.000
Ravnateljstvo, uprava in tovarna: Dalmine (Bergamo)

Dolenjska — njene lepote in zanimivosti

S popotno palico po Dolenjskem, Beli Krajini in Kočevskem

Ljubljana, 31. julija. Obiljubil sem, da bom v Metliki napisal še nekaj besed. Saj se nerad poslovim od rojstnega kraja, ki mi ni ljub samo zaradi resnične lepote, ampak tudi zaradi njegovih ljudi, ki so tako resnično praprsto naši.

Zdaj sem se spomnil: V »Hrvatskem Narodcu« sem nedavno bral, da je Bela Krajina od pametneke hrvatske in da naši belokranjski ljudje govore samo nekakšno hrvatsko narečje, ki z našim slovenskim jezikom nima nič skupnega. To bi »Hrvatskemu Narodcu« lahko potrdili Oton Zupancič, Engelbert Gangl, Pavel Golja, Niko Zupanič, Jure Adlešič, Kuno Hočvar, Marko Bajuk iz Drašičev, dr. Franc Derganc, dr. Mirko Černič, Davorin Judnič iz Semiča, ki so ga

živela 16 strahotnih turških napadov od leta 1411. do leta 1578. Dvakrat je mesto celo zgorelo do tal, enkrat pa so ga Turki popolnoma razdejali. V tisti dobi je imela Metlika tudi svoj grb — obrambni stolp, ki ga čuvata dva krokarja.

Ta grb je dal povod že mnogim grdim govoricam o Metliki in o naših vrlih Metličanih. Zlobni jeziki so namreč trdili, da sta v metličkem mestnem grbu krokarja zaradi tega, ker so Metličani veseljaki in kot takšni pač krokarji. Toda to zlobo je treba z Metlike oprati. Krokarja v metličkem grbu predstavljata namreč veliko čuječnost Metličanov, ko so ob vходу na slovenska tla morali neprestano oprezovati, kdaj bodo prišli Turki, da so se potem prvi spopadli z njimi. Prvi so tudi zažigali svarilni kres, ki je takoj za njim zagorel

Ornemelj, prijazni metlički sned, so je začel razvijati nekaj pozneje kakor Metlika, vendar pa je kmalu dosegel iste svobode in pravice, kakršne so uživali Metličani. Zgodovinarji so dokazali, da je bil Ornemelj obkrožen še v predgodovinski dobi, za Rimljanov pa je živel v njem močna vojaška posadka. Iz poznije dobe so odkrili v njem staroslovensko grobišče z žarami, ki dokazujejo, da so naši predniki naselili Ornemelj še v zelo zgodnji dobi. Zgodovinarji, ki so na podlagi listin pisali zgodovino naših krajev, omenjajo Ornemelj prvič leta 1228, leta 1277. pa je bil že povzdignjen v trg, medtem ko je dobil mestne pravice dobrih 40 let pozneje kakor Metlika — okoli leta 1407. Mesto je bilo najprej last črnomajških gospodov, Habsburžanov.

Ko so Turki napadali naše dežele, Ornemelj ni dosti trpel. Bil je prirodno in umetno močno utrjena vojaška postojanka, ki je Turki niso mogli nikoli zavzeti. Dobo turških napadov šteje Ornemelj lahko celo za svojo zlato dobo. Takrat je zaradi vojaške posadke in številnih beguncev v njem cvetela trgovina, ki je v poznejši dobi, ko so turški napadi že ponehali, skoraj čisto propadla, tako da je Ornemelj po strahovitem obsevu ognja leta 1655. popolnoma onemogel. Minilo je precej desetletij, da si je spet opomogel, več kakor dobro stoletje pa je poteklo, preden se je Ornemelj spet začel gospodarsko razvijati in preden se je povzpela na gospodarsko precej visoko stopnjo, ki je na njej zdaj.

Poleg lepe okolice ima Ornemelj tudi veliko zanimivih zgodovinskih spomenikov. Med najstarejšimi je Mitrov hram pri Rozancu, kjer so stari Rimljani stavili svojega boga sonca, pa kamen z rimskim napisom v zidu črnomajškega mlina, iz poznije dobe znani staroslovenski grobovi, ki sem jih že omenil, pa glagolski napis na Vinici in črnomajške glagolske listine, ki jih hrani sedanja Hrvatska akademija v Zagrebu. Zanimivo je tudi, da počiva v grobnici črnomajške župne cerkve sv. Petra truplo zadnjega iz rodu Višnjegorskih viteзов, ki je junaško padel v bitki pri Budackem, in truplo potomca zadnjih krvavskih knezov grofa Ivana Kristofa Scholenberg. O teh črnomajških zanimivostih in znamenitostih je več člankov napisal znani belokranjski pisatelj in črnomajski rojak dr. Martin Mahnarčič, ki sem po njem tudi jaz povzel podatke za ta odstavek.

O zgodovinski zanimivosti črnomajškega župnega dvorca in o prav tako značilnem črnomajškem gradu, kakor tudi o današnjem Ornemlju in njegovi okolici pa jutri, če bo na razpolago dovolj prostora, sicer pa zamestljivo — pojutrišnjem. R-y.

Ornemelj

celo preganjali zaradi njegove slovenske narodne zavednosti, Ivan Tomšič, ki je bil ustanovitelj in prvi urednik slovenskega mladinskega lista »Vrtec«, Nikolaj Žagar, Miran Jarc, Anton Jeršinovič, dr. Janko Lokar, Matija Malešič, dr. Martin Mahnarčič, Vilko Mazl, akademski slikar Josip Germ iz Adlešičev, pisatelj in kot državni poslanec bорец za pravice slovenskega jezika Julij Grabrijan, skladatelj Matija Tomc iz Podzemlja, narodopisec Jurij Kobe iz Sodevcev in še cela vrsta drugih Belokranjcev, ki jim niti najhujši ponarejevalci resnice ne bi mogli očitati, da so njihove matere in matere njihovih mater govorile samo nekakšno hrvatsko narečje! Mistična, da bi bil vsak pogovor zastran Bele Krajine s Hrvati odveč.

Metlika je srce Bele Krajine. Črnomajci bi ji sicer za njen sloves že davno radi vneli, pa se jim še ni posrečilo. Metlika ima namreč 26 prebivalcev več kakor Ornemelj. To sicer ni veliko, toda nekaj je le. Vsaj toliko, da se lahko postavi, da je večja od Ornemlja. Ne vem sicer, ali so se od zadnjega ljudskega štetja Črnomajci kaj povzeli, da bi dohiteli Metliko, toda tudi, če so jo, bo ta uspeh še zmerom kočljiv. V Ornemlju namreč zdaj grade železniško progo proti Vrbovskemu in ta dela so dala Črnomlju prirastek, ki pa ni domačega izvora. Če bo torej letošnji 31. julij pri ljudskem štetju izpadel Metliki v škodo, še zmerom ne pomeni, da je Metlika manjša od Ornemlja. Sicer pa bi ta davni spor med Metliko in Ornemljem lahko rešili tudi na drugačen način: Metlika naj bo kulturno, Ornemelj pa gospodarsko središče naše bele Krajine.

Sicer pa je Metlika tudi po svoji zgodovini starejša od Ornemlja. Črnomelj omenjajo zgodovinarji prvič okoli leta 1228, ko se je kot srednjeveška naselbina začel razvijati okoli Starega gradu Črnomajških gospodov ob združitvi Dobličice in Lahinje, Metlika pa omenjajo že 1205., ko so bili njeni gospodari ogrski kralji. Pozneje so jo odstopili grofom Andešcom, ki je bila iz njihovega rodu tudi Neža Andešch-Meranska, slovita lepota, ki je ob svoji močvirni dobila Kamnik za doto. Še pozneje, leta 1228., ko Ornemelj šele prvič omenjajo, je Metliko podedoval Zofija Višnjegorska, po njej pa grofje Spanheimi, katerih dediščina so okoli leta 1280. prevzeli gorški grofje. Metlika je bila ves ta čas središče slovenske marke — Bele Krajine — in v njej je bil sedež deželnih glavarjev, ki so bili odvisni le od deželnih knezov. Še po letu 1374., ko so jo Habsburžani kot njene lastniki priključili Kranjski, je Metlika še skoraj dve stoletji ohranila svoje deželne glavarje. V trg je bila povzdignjena že v zelo zgodnjem srednjem veku, leta 1305. pa je kot trg imela že iste pravice kakor tedaj že mesto Kostanjevica. V mesto je bila povzdignjena okoli leta 1365. in je kot mestna trdnjava do

skres vrh Gorjancev in črnim Kranjcem sporočati, da se spet bližajo ure groze in strahu, ko so vsi molili:

Turka reši nas, o gospod!

V poznějšíh letih so Metličani še posebej prosili:

Kuge reši nas, o gospod!

Toda bog tedaj ni bil usmiljen. Od leta 1646. do leta 1647. je v Metliki pomorila kuga nad 1200 meščanov. Ta številka hkrati pove, da je bila Metlika že tedaj ne samo močno, ampak tudi zelo obljudeno mesto.

Otrokom je nahod nevaren

Umestno in potrebno opozorilo staršem, ki premalo pazijo na svoje otroke

Menda ni na svetu človeka, ki bi ne imel še nikoli nahoda. Večina ljudi smatra nahod za bolezen, ki je bolj neprijetna kakor škodljiva. Toda Američani, ki merijo vse s številkami, so s pomočjo obširnih in točnih statistik izračunali, da stane nahod ameriške industrije vsako leto več milijonov dolarjev, kar povzroča enako škodo kakor požari in povodnji.

Nahod je nalezljiva bolezen in zato ni čuda, da so tembolj podvrženi otroci, saj se je tudi odrasli ne morejo ubraniti. Otroški organizem še ni dovolj razvit in njegova odpornost proti nahodu je tem manjša. Češki zdravnik primarij dr. Ladislav Riedel opozarja starše v svojem delu »Otroške nalezljive bolezni«, da more biti nahod vhodna vrata, skozi katera prodirajo v otroško telo razne nalezljive bolezni. Nahod lahko napade pri otroku ne samo grlo, temveč tudi zvezo z očmi in srednje uho. Tako lahko povzroči zelo resne komplikacije.

Poznamo več vrst otroškega nahoda: davični nahod, astmatični nahod, sifilitični nahod, ki je navadno pri novorojenčkih znak podedovanega sifilisa, suhi nahod, ki povzroča otroku velike neprijetnosti in se odlikuje po hudem smrdu ter lahko privede tudi do bolezni v nosu. Primarij Riedel, ki na jasen tudi vsakemu laiku razumljiv način opisuje poznane značilnosti vseh teh vrst otroškega nahoda, pravi, da je treba zelo paziti, da otrok ne dobi nahoda. Zlasti naj bi starši pazili, da ne pridejo njihovi otroci v stik z nahodnimi ljudmi, kar je večkrat zelo težko.

Mnogi otroci dobe nahod od svojih mater, ki so z njimi v neprestanem stiku. Mati pestuje, boža ali celo poljubljuje otroka tudi če ve, da je prehlajena. Starši bi ne smeli nikoli pozabiti, da je nahod

pri otrocih nekaj čisto drugega kakor pri odraslih. V slabotnem otroškem organizmu lahko zapusti nahod zelo težke posledice, ki ostanejo v organizmu tudi pozneje, ko otrok doraste. Če kje drži tu pregovor, da je previdnost mati modrosti. Blizu se jesenski čas, ki nam prinese navadno dolgoletno deževno vreme, z njim pa tudi močno razširjen nahod. To opozorilo staršem je torej zdaj še posebno umestno in potrebno.

Vzhodno bojišče v filmu

Nemški kinematografi so imeli zadnje dni na sporedu drugi del velike filmske reportaže o največjem vojnem pobodu vseh časov. Ta film so prikazovali tudi po kinematografih Čkosomoravskega protektorata. Film kaže vse važnejše prizore iz ogromne bitke na vzhodnem bojišču, silovitega spopada dveh velikih armad. To so največji vojni dogodki, kar jih je svet kdaj doživel. Med drugim je prikazano na filmskem platnu zavzetje Minske, Kalvarije, Vilne, Dvinske, Rige, Libave in drugih mest.

Dokumentirani filmski posnetki vojnih poročevalcev, ki nudijo neposredni vpogled v močnega tok zgodovine, v katerem se odloča in oblikuje bodočnost Evrope in vsega sveta, so postali temeljni sestavni del poročevalskega organizma, s katerim vodstvo nemške armade stalno informira široke sloje naroda in svetovno javnost o dogodkih na vzhodnem bojišču. Filmska reportaža o vojni proti sovjetski Rusiji je zelo zanimiva tudi v tehničnem pogledu.

Italijanski brzi bojni čoln v borbi proti sovražnim vojnim ladjam na Sredozemskem morju

Soli kot hladilno sredstvo

Uporaba hladilnih soli je zelo enostavna

Na počitnicah, v gorah, med kopanjem, v prosti naravi, na kratkem oddihu, v vlakcu ali ob botniški postelji je treba večkrat hitro ohladiti jed ali pijačo, ki šele potem postane okusna ali pa jo obvarujemo, da se ne pokvari. Toda vsaka gospodinja si ne more privoščiti električnega hladilnika. Mnoge si pomagajo na najenostavnejši način ne glede na to, da se tako prikladnega hladilnika ne morejo vzeti s seboj. Vrzle med drugim tehničnim pripomočkom in starodavnimi pripomočki hoče zapolniti sodobna industrija. Kot hladilni pripomoček se posebno dobro obnese zmes raznih soli, ki učinkuje hitro in stane malo. Polar salt je ena takih zmesi.

Novi izum naveže tu zopet na staro znano izkušnjo. Če dela gospodinja doma sladole, vzame vedno nekaj rdeče živinske soli, da dobi takoj poceni in mnogo bolj hladno zmes. Tudi druge soli, ne samo sodne, imajo znaten hladilni učinek, ali pa učinkujejo celo še bolj. Tako lahko aphenčasti klorid zniža temperaturo raztopine

celo na -45° C. Uporaba hladilnih soli je zelo enostavna. Zadostuje raztopiti nekaj žlic soli v posodi s svežo vodo. Tako dobimo hladilno raztopino, v katero položimo to, kar hočemo ohladiti.

Pijače v steklenicah, kakor pivo, vino, mleko, sadni soki ali tudi živila v primeru zaprtih posodah, kakor maslo, sočivje itd., vse to lahko hitro in z malimi stroški ohladimo. Če je pa treba ohladiti kaj za delj časa, dodamo raztopini pozneje še nekaj hladilnih soli.

Hladilna sol ima pa še druge prednosti. Potrebujemo je razmeroma malo in zato zavzema tudi malo mesta. Ne obremenjuje torej, če jo vzamemo na pot v planino ali kamor pač gremo. Celu pri negi bolnikov lahko uporabljamo raztopino s hladilno soljo za polnjenje ledenih vrečic. Velika prednost hladilne soli je tudi v tem, da nam vzdrži tudi cele mesece. To je treba vedeti zlasti poleti, ko pridemo opetovano v počitnice, da je treba kaj hitro ohladiti.

Rubensova proslava

Rojstno mesto slavnega flamskega slikarja, nemški Siegen blizu Bonna v Poranju, se je zdaj pridružil spominiskim proslavam ob lanskem 300-letnici Rubensove smrti. Priredilo je lepo razstavo Rubensovih del, obenem pa svečanost, ki so se je udeležili zastopniki mesta Antverpa in flamske kulturne javnosti. Razstava v mestnem muzeju v Siegenu obsega Rubensove baročne bakrorze, risbe flamskih slikarjev iz Rubensove dobe in razne kulturne zgodovinske dokumente, nanašajoče se na Rubensovo rodbino.

Zanimiva strokovna predavanja sta imela umetnostna zgodovinarja dr. Stubbel iz Genta in prof. dr. van Roosbroeck. Prof. dr. Dambre iz Genta je izpregovoril o Rubensovem rodu zlasti o njegovih roditeljih Johannu Rubensu in Mariji Pypenlixovi, ki sta prišla iz Flandrije v Porenje kot verska izgonca in sta tu preživela zelo burno dobo svojega življenja.

Odkod izraz „pionir“?

Med mnogimi izrazi iz vojaškega življenja ima posebno zanimivo zgodovino beseda »pionir«. V pozni latinščini je znana beseda pedit, ki je označevala podobno kakor v Cezarjevih listinah peditus, peditus, splošno pehotinca. Ta beseda še vedno živi v francoski besedi pion, kjer pomeni pehotinca v vojski ali v šahu. Iz tega so nastali pozneje po vzoru fusilierov grenadierov in drugi oddelki pionirjev, ki so prvotno ohranili enak pomen kakor prvotni pion, kmalu so se pa omejili samo na tiste pehotince, ki jim je bila poverjena gradba cest in podobna zemeljska dela pred fronto.

Tako je prišel izraz pionir ali pioner tudi v Anglijo, kjer naletimo nanj že pri Shakespeareu. Tu se je njegov pomen ustalil tako, da je prevzela pozneje ta izraz tudi pruska armada. Pionir je zdaj vsak

vojač vseh tehničnih oddelkov, ki se še zdaj imenujejo v Franciji Corps de genie, pri Angležu pa »engineers«. Stara imena saperji, mineri, pontonierji so bila v nemški vojski povsod nadomeščena z enotnim izrazom pionir.

Izreki

Mož le nerad vara svojega prijatelja, pač pa žena najraje vara svojo prijateljico.

So ljudje, ki so čudovito tihi: širijo tišino okrog sebe.

Najlepše stvari preživljamo že v sedanjosti kot spomine.

Večina ljudi potrebuje več ljubezni nego je zaslužil.

Presenečeni opazimo, da se nam bliža nasmejana lepota žena, naenkrat pa opazimo, da stoji za našim hrbtom njen prijatelj.

Če je možki resen, pravi ženska o njem, da ima neprijeten obraz.

Melanholičen biti pomeni, da se toži človeku po samem sebi.

Ljubezen je razočaranje, ki vzbuja novo upanje.

Ženski je dejal: Biti postrežena v malenkostih in streči v velikih stvarih.

Ženske si dajo najraje razlagati to, kar najbolj vedo.

Porast italijanskih mest

Italijanska mesta so se v našem stoletju hitro širila. Leta 1901 je bilo največje italijansko mesto Neapolj, ki je imel 563.540 prebivalcev. Njemu je sledil Milan s 481.460, Rim s 462.783, Turin s 336.655 in Palermo s 309.694 prebivalci.

1. marca 1941. je bil pa Rim že na prvem mestu med italijanskimi mesti ko je štel 1.376.000 prebivalcev. Milan je štel 1.238.000 prebivalcev, Neapolj 940.000, Turin 670.000, Genova pa 665.000. Manj je naraslo Palermo, ki šteje zdaj 443.000 prebivalcev.

Tito A. Spagnol:

50

IZDAJALSKA PUNČKA

Roman

— Kaj ti pa pride na misel? Vsekakor je to en dokaz več za mojo teorijo. Zardel si, in to mi potrjuje, da je moja metoda prava, čeprav nisi ničesar prikril, ker čvkaajo o tvoji skrivnosti že vrabci na strehi.

— Toda stric! — sem ugovarjala vedno bolj v zadregi.

— Ah, tu prihaja don Cipriano, — je vzkliknil, kajti v tem trenutku je bil vstopil koadjutor. Povabil ga je bil k obedu in tako sem moral krotiti svojo radovednost, dokler bi ne ostala zopet sama. Toda to se ni zgodilo. Takoj po obedu mi je stric namignil, da bi rad govoril med štirimi očmi z don Ciprianom in prav slabe volje sem odšel v svojo sobo, da bi si malo odpočil. Nisem imel namena spat, vendar sem pa zaspal in se zbudil okrog štirihi, kajti za vrati so se slišali glasovi, med katerimi sem spoznal glas poročnika Marsica. Brž sem vstal in odšel dol.

Sedel je že s stricem v kabinetu.

— Včeraj ste mi obljubili, da lahko računam z vami, — je dejal stric v trenutku, ko sem vstopil. Poročnik ga je pozdravil, stric Poldo je pa nadaljeval: — Zdaj se mi zdi, da je napočil prvi trenutek.

— Samo po sebi umetno, monsignore. Seveda pa še vedno računam s tem, da ne gre za nič prepovedanega, — je odgovoril poročnik, ki je bil resen glas mojega strica napravil nanj globok vtis.

— Ne verjamem. Gre za informacijo, pozneje vam pojasnim tudi svoje razloge.

— Na razpolago sem vam, govorite!

— Včeraj ste nam pravili o lokalnem ogledu v Banca Generale di Credito v Benetkah, kjer je imela grofica Matilda svoj safe. Zdaj bi pa rad, da bi mi povedali kaj točnejšega o hranilni knjižnici, najdeni v safu.

— Bila je navadna vložna knjižnica na donosilca z vlogo šestinsosedeset tisoč lir.

— Da. Ali mi pa ne morete povedati ničesar o poedinih vlogah v tej knjižnici, to se pravi o prejšnjih vlogah in izplačilih? Ali je bil račun v banki že star?

— Spominjam se na začetni zmesek stopetinspetdeset tisoč lir. Knjižnica je bila izročena dedičem. Ker za sodno preiskavo ni bila važna, je torej ni bilo treba zaseči, zahtevam pa lahko vedno, da mi jo pokažete.

— Le počasi! Kaj ni nobene druge poti? Saj lahko zahtevam od banke računski izvleček.

— To bo bolje. A kako bi bilo, če bi dobili še druge informacije, recimo, dali je grofica vedno sama vlagala in dvigala denar.

— Seveda. Za to lahko zaprosim Poveljstvo Karabinerjev v Benetkah telefonično.

— To bi bilo vse. Hvala lepa, poročnik! Oh, še nekaj, če že ni prepozno... Ali lahko postavite

pod nadzorstvo stanovalce vile, dokler ne dobiva teh informacij?

— Gromska strela! — je vzkliknil častnik. Potlej se je pa zasmejal in nekam ironično pogledal strica Poldo, preden je pripomnil: — Saj to vendar ni potrebno. On dneva umora so vsi stanovalci vile od zadnjega sluga do gospoda pod zelo diskretnim, toda zelo strogim nadzorstvom. Nič ne stori nobenega koraka, ne da bi bili to zvedeli. Včeraj vam tega nisem povedal, monsignore, toda verjemite mi, čeprav smo osumili gospodično Solveni, nismo zanemarili drugih. Glejte, to je naša metoda: biti potrpežljiv in imeti oči odprte. V splošnem ta metoda vedno privede do cilja. Prej ali slej opusti kdo opreznost ali pa misli, da je varen in da ga nihče ne opazuje. In potem...

Stric Poldo je bil s poročnikovimi besedami zelo zadovoljen.

— To mi je v veliko olajšanje, — je dejal.

— Zakaj pa?

— Bal sem se, da bi utegnil kdo kaj odnesti iz vile in spraviti kam drugam, kdo ve kam. Če mi pa poveš...

— O, saj je že lahko bilo te dni kaj odnešeno iz vile. Če se je pa to zgodilo in če mi poveste, kdo je odnesel, bomo dotično stvar gotovo našli. Mimogrede rečeno, ali veste, da ste vzbudili vso mojo radovednost?

— Kdaj mislite, da mi boste lahko dali te informacije?

— Najpozneje jutri popoldne.

— No, dobro, torej do jutri, dragi moj poročnik. Ali mi zaupate do jutri?

Smeje se je poročnik priklonil. Ko je pa odhajal, sem imel vtis, da na besede strica Poldo ni polagal posebne važnosti.

XIV.

Naslednji dan je bil dolg in mučen. Odpeljal sem se po nepotrebnem v mesto, kajti kaplana ni bilo doma. Potem sem pa prebil več ur v družbi Luigia in Isabelle. Belili smo si glave s tem, kakšna utegne biti tajna strica Poldo.

Še vedno nam je ni odkril in vsa vprašanja je sprejemal smeje. Toda jaz sem že nekoliko poznal strica in vedel, da je bil tudi on silno radoveden, samo da tega ni pokazal.

— Ti bi bil moral postati diplomat, stric, — sem mu dejal.

— Seveda, vsaj kardinal, državni tajnik. Toda žuj, namesto da se tu dolgočasiš, bi mi lahko malo pomagal spraviti v red te risbe.

Pritrdil sem. Tudi to je bil en način ubijanja časa. Toda ni se mi posrečilo odvrtiti misli od strme ulice z zamreženimi okni, za katerimi sem si mislil Ido, kako vsa obupana sklepa roke.

Okrog sedmih vsa končno zasilala avto in kmalu se je ustavil poročnik Marsico z njim pred vrati.

— Pozno je že, toda informacije iz Benetk so prišle šele malo prej, — je dejal ob vstopu, in naju pozdravil.

— Res je pozno, — je pritrdil stric. — Prihajate pa še pravočasno, da malo prigriznete z nama, če nimate nocoj nobenih drugih načrtov.